

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi

Seyhan ÇERÇİ¹ Nermin UYURDAĞ^{2*}

¹İstanbul Arel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Türkiye

^{2*}Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Türkiye

Makale Bilgisi

Makale Geçmişi

Geliş Tarihi: 04.08.2023

Kabul Tarihi: 15.12.2023

Yayın Tarihi: 25.08.2024

Anahtar Kelimeler

Problem,
Problem Çözme,
Sağlık Hizmetleri,
Üniversite Öğrencisi.

ÖZET

Araştırmanın amacı sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme beceri düzeylerinin belirlenmesidir. Tanımlayıcı bir tasarımla gerçekleştirilen araştırma 252 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veriler Mart-Haziran 2019 tarihleri arasında Tanıtıcı Bilgi Formu ve Problem Çözme Envanteri ile toplanmıştır. Verilerin analizinde normallik testleri, güvenilirlik analizleri, tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ve karşılaştırma analizleri kullanılmıştır. Öğrencilerin problem çözme envanteri puan ortalaması 86.49 ± 23.70 , alt boyutlardan en yüksek ortalama Aceleci Yaklaşım (29.11 ± 10.11), en düşük ortalama Değerlendirici Yaklaşım (7.80 ± 3.57) alt boyutunda bulundu. 21 yaş üstünde kaçınan yaklaşım yüksek, kasaba ve köyde yaşayanlarda problem çözme, değerlendirici yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım düşük bulunmuştur. Kişilik özelliklerine göre; çekingen özelliğe sahip olmayanlar ile hızlı çözüm üreten, girişken, araştırmacı, kendine güvenen ve hoşgörülü olanların problem çözme becerisinin diğer gruplardan yüksektir. Bu çalışmada öğrencilerin problem çözme becerilerinin ortalamasının üzerinde olduğu ve bazı demografik değişkenler ve kişilik özellikleri ile anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde; ders müfredatlarının öğrencilerin problem çözme becerilerinin artırılmasına yönelik olarak güncellenmesi ve bu konuda bireysel farklılıklar gözetilerek hazırlanmış eğitim programlarının düzenlenmesi önerilmektedir.

Evaluation of Problem-Solving Skills of Health Services Vocational School Students

Article Info

Article History

Received: 04.08.2023

Accepted: 15.12.2023

Published: 25.08.2024

Keywords

Problem,
Problem Solving,
Healthcare,
University Student.

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the levels of problem-solving skills among health services vocational school students. The study, employing a descriptive design, involved 252 students. Data were collected between March and June 2019 using an introductory information form and a problem-solving inventory. Normality tests, reliability analyses, descriptive statistical methods, and comparison analyses were employed for data analysis. The average score on the problem-solving inventory for students was 86.49 ± 23.70 . The highest average was observed in the Hasty Approach (29.11 ± 10.11), while the lowest average was in the Evaluative Approach (7.80 ± 3.57) sub-dimension. Students over the age of 21 exhibited a high level of the avoidant approach, and those residing in towns and villages showed lower scores in problem-solving, evaluative approach, and self-confident approach. Regarding personality traits, it was found that individuals without shyness and those who displayed quick problem-solving abilities, sociability, research-oriented mindset, self-confidence, and tolerance had higher problem-solving skills than other groups. This study revealed that students' problem-solving skills were above average, and significant differences were observed with certain demographic variables and personality traits. Considering these results, it is recommended to update course curricula to enhance students' problem-solving skills and develop training programs that consider individual differences.

To cite this article

Çerçi, S. & Uyurdağ, N. (2024). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi, *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(2), 295-307.

<https://doi.org/10.51123/jgehes.2024.130>

*Sorumlu Yazar: Nermin Uyurdağ, nuyurdag@hotmail.com

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

GİRİŞ

Günümüz dünyasında küreselleşmenin etkisiyle teknolojide ve yaşamın sosyal, politik ve ekonomik alanlarında hızlı değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır. Genel anlamıyla yaşamı kolaylaştıran bu durum yeni problemlerin ortaya çıkmasına yol açmış, bireylerin ve toplumun ihtiyaçların değişmesine ve buna bağlı olarak bireylerin farklı birtakım özelliklere sahip olması beklentisine neden olmuştur (Demir, 2022). Yaşadığımız yüzyılda bireylerin sahip olması gereken yeterlilikler içinde eleştirel düşünme ve problem çözme becerisinin özellikle bulunması gereken yeterlilikler olduğu vurgulanmaktadır (Yalçın, 2018). Yine benzer şekilde Uluslararası Eğitim Teknolojileri Birliği (International Society for Technology in Education-ISTE) raporunda öğrenme konusunda aktif olabilmeleri için öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve etkili karar verme becerileri gibi donanımlara sahip olmaları gerektiğini belirtmektedir (International Society for Technology in Education [ISTE], 2016).

Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından “teoremler veya kurallar yardımıyla çözülmesi istenen soru, mesele” şeklinde tanımlanan problem, bireyin iç ve dış uyaranlara zamanında ve gereken şekilde tepki vermediğinde oluşan ve bir çözüme kavuşturulması gereken durum olarak ifade edilmektedir (Eskin, 2009 akt. Çerçi ve ark., 2022; Türk Dil Kurumu [TDK], 2023). Problem çözme süreci ise bireyin bulunduğu durumdan amacı doğrultusunda hedeflerine doğru hareket ederken, birtakım sınırlılıklar içinde oluşturulan planlar ve uygulamalar olarak tanımlanmaktadır (Kim ve Choi, 2014). Soyutlama, analiz ve sentez sonucu çıkarımlarda bulunma, araştırma ve öğrenme, etkili karar verme gibi bilişsel süreçlerle etkileşiminde olan bu süreçte başarılı olmak için temel birtakım becerilere sahip olunması gerektiği ifade edilmektedir (Koç ve ark., 2015). Akılcı, bilinçli, çaba gerektiren ve çok bileşenli bir beceri olan problem çözme becerisi bireyin zekâsı, düşünme yeteneği, kendine olan güveni, sahip olduğu yaratıcılığı, var olan alışkanlıkları ve toplumla olan karşılıklı beklentileri gibi birçok faktörden etkilenmektedir (Gomez, 2007). Problem çözme beceri düzeyi yüksek olanların bağımsız, yaratıcı, değişim ve gelişime açık, öncülük eden, esnek ve belirsizlikleri tolere etme kapasiteleri yüksek yapıda bireyler olduğu belirtilmektedir (Güneri ve ark., 2017). Bireyin çevre ile uyumunda en önemli araçlarından birisi olan problem çözme becerisi çok erken yaşlarda gelişmeye başlamakta, okul çağından önce aile ve çevrenin desteğiyle gelişen bu beceri okullaşmayla beraber belirli bir sistematik kazanarak bireyin yaşamı boyunca sürmektedir (Cengiz ve ark., 2019).

Bireyin sağlığını korumak, iyileştirmek ve geliştirmek amacı ile sunulan sağlık hizmetleri ve bu hizmetlerin verildiği sağlık örgütleri küresel boyutta olan değişim ve gelişmelerden etkilenmektedir. Buna bağlı olarak bu örgütlerde hizmet verenler ve hizmet alanların beklenti ve gereksinimlerinin değişmesiyle beraber birçok problem ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla hizmetin kalitesi açısından bu alanda hizmet verenlerin problem çözme konusunda yetkinliğe dayalı eğitim almaları önem kazanmaktadır. Yükseköğretim kurumunun sağlık temel alanı ön lisans yeterlilikleri çerçevesinde problemin tanımlanması ve çözüm yollarının geliştirilmesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin kazanması gereken bilişsel ve uygulamalı beceriler arasında olduğu belirtilmektedir (Yüksek Öğrenim Kurumu [YÖK] Sağlık Temel alanı Ön lisans Yeterlilikleri, 2011). Sağlık sektöründe farklı alanlarında çoğu zaman kendiliğinden ortaya çıkan ve acil çözüm gerektiren problemlerin çözümünde örgütsel koşullar ve bireysel gereksinimlere göre farklılaşan beceriler sergilemek gerekmektedir (Ay ve ark., 2019). Bununla beraber sağlık hizmet sektöründe çalışanların problem çözme becerisinin kaygı, anksiyete gibi kişisel durumlardan etkilendiği belirtilmektedir (Korkmaz ve ark., 2020). Dolayısıyla gelecekte sağlık hizmet sektöründe görev alacak öğrencilerin hasta ile sağlıklı iletişimini ve bakımın kalitesini etkileyeceğinden problem çözme becerilerinin bilinmesi önemlidir (Kaya ve ark., 2019). Bu çalışmanın amacı sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin problem çözme düzeylerinin ve bazı demografik değişkenler ve kişilik özellikleriyle olan farklılıkların belirlenmesidir.

Araştırmanın Soruları:

- Öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri nasıldır?
- Öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri ile demografik değişkenler ve kişilik özellikleri arasında farklılıklar var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma tanımlayıcı tasarımda gerçekleştirildi.

Örneklem

Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunun program çıktılarında problem çözme becerisi olmayan, tüm 1. ve 2. sınıflarında öğrenim gören 1110 öğrenci oluşturdu. Örneklem hesaplanmasında güç analizi yapılarak ve %95 güven aralığı, %5 hata payı ile ölçüm yapıldı ve en az 278 öğrenciye ulaşılması planlandı (Yazıcı ve Erdoğan, 2004). Araştırma gelişigüzel örneklemeyle araştırmaya katılmayı onaylayan ve veri toplama araçlarını eksiksiz yanıtlayan 252 öğrenci ile gerçekleştirildi.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Araştırma bir devlet üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunun 1. ve 2. Sınıf öğrencileriyle 1 Mart- 30 Haziran 2019 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Veriler tanıtıcı bilgi formu ve problem çözme envanteri ile toplandı.

Tanıtıcı Bilgi Formu

Bu form; yaş, cinsiyet, mezun olduğu lise türü, anne babasının tutumu, yetiştiği sosyal çevre ve kendisinde tanımladığı olumlu ve olumsuz kişilik özellikleri olmak üzere 7 (yedi) sorudan oluşmaktadır.

Problem Çözme Envanteri (PÇE)

Heppner'in geliştirdiği ölçeğin (Heppner, 1988) Türkçe uyarlaması Şahin ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (Şahin ve ark., 1993). 35 maddeden oluşan ölçek; 1 hep, 2 çoğunlukla, 3 sıklıkla, 4 arada sırada, 5 ender olarak böyle davranırım ve 6 hiç böyle davranmam seçeneklerinin olduğu 6'lı Likert tipindedir. Ölçeğin Aceleci Yaklaşım, Düşünen Yaklaşım, Kaçınan Yaklaşım, Değerlendirici Yaklaşım, Kendine Güvenli Yaklaşım, Planlı Yaklaşım olmak üzere 6 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten en düşük 32, en yüksek 192 puan alınabilmektedir. 9,22,29 numaralı maddeleri puanlama dışındadır ve ölçeğin kesme noktası bulunmamaktadır. Ölçekten yüksek puan alınması kişinin problem çözme konusunda kendini yetersiz algıladığı, düşük puan ise yeterli algıladığı şeklinde yorumlanmaktadır. Şahin ve arkadaşlarının çalışmasında ölçek Cronbach alfa değeri 0.88'dir. Bu çalışmada 0.876 bulundu.

Soru formları katılımcılara araştırmanın amacı açıklandıktan ve araştırma için onayları alındıktan sonra dağıtıldı ve onların uygun gördüğü süre sonunda toplandı. Soruların cevaplanması ortalama 7 dakika sürdü.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde Statistical Package For Social Sciences (SPSS) 22.0 paket programı kullanıldı. Verilerin dağılımının normalliğine Skewness ve Kurtosis testleri ile karar verildi. Aceleci, Düşünen, Kaçınan, Değerlendirici, Kendine Güvenli ve Planlı Yaklaşım alt boyutları Skewness ve Kurtosis değerleri sırasıyla (0.160, 0.873, 0.593, 0.732, 0.551, 0.712) ve (0.630, 0.701, -0.543, 0.113, 0.157, 0.206) olduğu bulundu. Ayrıca ölçek toplam Skewness değeri 0.287 ve Kurtosis değeri 0.163 olarak saptandı. Bu sonuçlar -1 ve +1 arasında olduğundan normal dağılım gösterdiği kabul

edildi (Hair ve ark., 2013). Verilerin analizinde; tanımlayıcı istatistiklerden sayı, yüzde, standart sapma, ortalama değerleri kullanıldı. Ayrıca grupların karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve ileri analizler uygulandı ve $p < 0.05$ anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de yer almaktadır. Katılımcıların çoğu 21 yaş üzerinde (%60.7), kadın (%69.4), anadolu lisesi mezunu (%39.3), aile tipi çekirdek aile (%67.1), ailesinin demokratik ilgili (%42.9) ve yetiştiği sosyal çevrenin il (%46.0) olduğu saptandı.

Tablo 1
Tanıttıcı Özellikler (n:252)

	Tanıttıcı Özellik	Sayı	Yüzde
Yaş	20 ↓	99	39.3
	21 ↑	153	60.7
Cinsiyet	Kadın	175	69.4
	Erkek	77	30.6
Lise Türü	Sağlık Meslek Lisesi	67	26.6
	Lise	40	15.9
	Anadolu Lisesi	99	39.3
	Diğer*	46	18.3
Aile Tipi	Çekirdek	169	67.1
	Geniş	83	32.9
Anne Baba Tutumu	Demokratik İlgili	108	42.9
	Otoriter Baskıcı	57	22.6
	Aşırı Koruyucu	52	20.6
	Aşırı Hoşgörülü	35	13.9
Yetiştirdiği Sosyal Çevre	Büyükşehir	116	46.0
	İl	61	24.2
	İlçe	33	13.1
	Kasaba-Köy	42	16.7

*Diğer: İmam Hatip Lisesi, Öğretmen Lisesi, Süper Lise, Özel Lise

Öğrencilerin kendilerinde tanımladıkları bazı kişilik özelliklerine ait veriler Tablo 2’de bulunmaktadır. Öğrencilerin kendilerinde çoğunlukla dürüst, kendine güvenen ve hoşgörülü kişilik özelliklerini tanımladıkları belirlendi. Ayrıca sabırsız, çabuk sinirlenme, savunucu, çekingen, pasif, sakin, bağımsız, hızlı çözümcü, girişken ve araştırmacı gibi özelliklerinin çoğunlukla tanımlanan kişilik özellikleri olmadığı saptandı.

Tablo 2
Kişilik Özellikleri (n:252)

Özellikler	Evet		Hayır	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Sabırsız	108	42.9	144	57.1
Çabuk Sinirlenen	113	44.8	139	55.2
Savunucu	71	28.2	181	71.8
Çekingen	74	29.4	178	70.6
Pasif	35	13.9	217	86.1
Sakin	109	43.3	143	56.7
Bağımsız	93	36.9	159	63.1
Hızlı Çözüm	101	40.1	151	59.9
Girişken	98	38.9	154	61.1
Araştırmacı	101	40.1	151	59.9
Dürüst	170	67.5	82	32.5
Kendine Güvenen	145	57.5	107	42.5
Hoşgörülü	158	62.7	94	37.3

PÇE toplam puan ve alt boyutlara ait puan ortalamaları ve ölçeğin iç tutarlılığına ((Cronbach Alpha) ait veriler Tablo 3'te gösterilmiştir. Öğrencilerin PÇE toplam puan ortalaması 86.49, en yüksek puan ortalaması alt boyutlardan aceleci yaklaşım boyutunda (29.11), en düşük puan ortalaması ise alt boyutlardan değerlendirici yaklaşım boyutunda (7.80) olduğu belirlendi. Ölçeğin iç tutarlılığı (Cronbach Alpha), ölçek toplam puanında 0.87 olarak bulundu.

Tablo 3

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Problem Çözme Becerisi, Alt Boyutlarına ve Toplam Puanlarına Göre Dağılımları

PÇE ve Alt Boyutları	Ort.±SS	Cronbach Alpha
Aceleci Yaklaşım	29.11±10.11	0.786
Düşünen Yaklaşım	12.92±5.25	0.800
Kaçıngan Yaklaşım	10.85±5.08	0.781
Değerlendirici Yaklaşım	7.80±3.57	0.710
Kendine Güvenli Yaklaşım	16.03±6.18	0.793
Planlı Yaklaşım	10.02±4.26	0.753
Toplam Puan	86.49±23.70	0.876

Ort. ±SS:Ortalama±Standart Sapma

PÇE ve alt boyutları ile tanıtıcı özelliklere ait veriler Tablo 4'de yer almaktadır. Öğrencilerin cinsiyet, lise türü, aile tipi ve aile tutumu özellikleri ile PÇE ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunamadı ($p>0.05$). Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş özelliği ile kaçıngan yaklaşım arasında anlamlılık bulundu ($p<0.05$), 21 yaş üstü olanların 20 yaş ve altı olanlara göre daha fazla kaçıngan yaklaşımı olduğu saptandı. Ayrıca öğrencilerin yetiştiği sosyal çevre özelliği ile PÇE alt boyut ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edildi ($p<0.05$). Yapılan ileri analizde (post-hoc Tukey testi) kasaba-köyde yaşayanların değerlendirici yaklaşımı diğer tüm sosyal çevrede yaşayanlardan düşük olduğu belirlendi. Ayrıca kasaba-köyde yaşayanlar büyükşehirde yaşayanlara göre problem çözme ve kendine güvenli yaklaşımı anlamlı olarak düşük bulundu.

Tablo 4

Problem Çözme Envanteri ve Alt Boyutları ile Tanıtıcı Özelliklerin Karşılaştırılması (n:252)

	n	Aceleci Yaklaşım Ort.±SS	Düşünen Yaklaşım Ort.±SS	Kaçıngan Yaklaşım Ort.±SS	Değerlendirici Yaklaşım Ort.±SS	Kendine Güvenli Yaklaşım Ort.±SS	Planlı Yaklaşım Ort.±SS	Toplam PÇE Ort.±SS	
Yaş	20 ↓	99	30.32(9.42)	12.95(5.20)	11.96(5.47)	7.90(3.61)	16.12(6.07)	10.28(4.24)	89.54(23.56)
	21 ↑	153	28.32(10.49)	12.90(5.29)	10.13(4.70)	7.74(3.56)	15.97(6.26)	9.85(4.27)	84.51(23.65)
	t		1.576	0.80	2.828	0.346	0.186	0.789	1.649
	p		0.116	0.936	0.007	0.729	0.853	0.431	0.101
Cinsiyet	Kadın	175	28.55(8.60)	13.10(5.06)	11.23(4.79)	7.87(3.42)	16.38(5.86)	10.27(4.06)	87.40(23.63)
	Erkek	77	30.38(12.88)	12.49(5.66)	9.99(5.64)	7.65(3.92)	15.23(6.81)	9.45(4.64)	84.42(23.86)
	t		-1.139	0.812	1.683	0.425	1.286	1.330	0.917
	p		0.257	0.418	0.095	0.672	0.201	0.186	0.360
Lise Türü	SML	67	28.07(8.96)	12.40(5.58)	10.67(5.21)	7.16(2.75)	14.93(5.70)	9.24(3.97)	82.48(25.56)
	Lise	40	31.03(8.34)	13.03(4.63)	11.00(3.79)	7.70(3.54)	16.93(6.15)	10.03(3.90)	89.70(21.85)
	Anadolu Lisesi	99	28.23(8.70)	12.79(5.36)	10.47(5.38)	8.09(3.98)	16.45(6.74)	10.15(4.39)	86.19(23.27)
	Diğer	46	30.83(14.76)	13.85(5.05)	11.78(5.25)	8.20(3.72)	15.96(5.51)	10.87(4.60)	90.17(23.09)
	F		1.410	0.720	0.733	1.126	1.155	1.401	1.265
p		0.241	0.541	0.533	0.339	0.328	0.243	0.287	
Aile Tipi	Çekirdek	169	28.40(8.31)	12.64(4.70)	10.88(4.82)	7.76(3.34)	15.68(5.69)	9.88(4.09)	85.24(22.42)
	Geniş	83	30.53(12.98)	13.48(6.21)	10.80(5.61)	7.88(4.03)	16.75(7.05)	10.31(4.59)	89.02(26.06)
	t		-1.359	-1.199	0.118	-0.227	-1.290	-0.737	-1.132
	p		0.177	0.231	0.906	0.821	0.198	0.462	0.259

Aile Tutumu	Demokratik/ İlgili	108	28.06(9.33)	12.25(5.08)	10.36(5.11)	7.34(3.37)	15.74(6.12)	9.69(4.15)	83.44(24.43)
	Otoriter/Baskıcı	57	31.86(13.84)	13.28(5.40)	12.00(5.63)	8.63(4.17)	17.02(7.25)	10.14(4.56)	91.88(23.92)
	Aşırı Korumacı	52	27.61(6.71)	13.21(4.26)	10.90(4.66)	7.92(3.33)	15.46(4.87)	10.15(3.84)	85.27(20.06)
	Aşırı Hoşgörülü	35	30.09(8.80)	13.94(6.64)	10.40(4.55)	7.69(3.37)	16.17(6.26)	10.63(4.74)	88.91(25.16)
	F		2.320	1.176	1.405	1.664	0.715	0.478	1.761
p		0.076	0.319	0.242	0.175	0.544	0.698	0.155	
Yetiştigi Sosyal	Büyükşehir ^a	116	29.03(11.51)	12.42(5.14)	10.56(5.19)	7.49(3.47)	15.18(6.26)	9.48(4.13)	83.66(24.11)
	İl ^b	61	28.70(7.65)	12.75(4.66)	9.90(4.72)	7.43(3.77)	15.82(6.16)	9.62(4.23)	84.23(22.39)
	İlçe ^c	33	29.97(9.79)	12.67(5.55)	12.18(4.55)	7.21(3.00)	16.12(5.64)	10.85(4.22)	89.00(23.60)
	Kasaba-Köy ^d	42	29.21(9.66)	14.71(5.87)	11.98(5.43)	9.67(3.49)	18.62(5.83)	10.43(4.41)	95.62(22.76)
	F		0.115	2.056	2.311	4.840	3.306	2.801	3.011
p		0.952	0.107	0.077	0.003	0.021	0.051	0.031	
					d<a,b,c	d<a		d<a	

Ort.±SS: Ortalama (Standart Sapma, t:Bağımsız Gruplarda t Testi, F: One Way ANOVA, SML: Sağlık Meslek Lisesi, p<0.05

PÇE ve alt boyutları ile kişilik özelliklerin karşılaştırılması Tablo 5’de verilmiştir. Sabırsız, çabuk sinirlenen, savunucu ve dürüst kişisel özellikleri ile PÇE ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunamadı (p>0.05). Kişilik özelliklerinden çekingen özelliği ile PÇE alt boyutları ile arasında anlamlı fark bulundu (p<0.05). Çekingen özelliği olmayan öğrencilerin çekingen olan öğrencilere göre kaçınan, değerlendirici, kendine güvenli ve planlı olduğu belirlendi.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişilik özelliklerinden pasif, sakin, bağımsız, hızlı çözüm, araştırmacı, kendine güvenen ve hoşgörü özellikleri ile PÇE ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu (p<0.05). Pasif olmayan öğrencilerin pasif özelliği olan öğrencilere göre aceleci, kaçınan yaklaşımı daha yüksek olduğu saptandı. Sakin olan öğrencilerin sakin olmayan öğrencilere göre anlamlı olarak daha fazla düşünen yaklaşımı benimsediği bulundu. Bağımsız olan öğrencilerin bağımsız olmayan öğrencilere göre daha fazla değerlendirici, kendine güvenli ve planlı yaklaşımı benimsediği saptandı.

Kişilik özelliklerinden hızlı çözüm özelliğine sahip olan öğrencilerin sahip olmayan öğrencilere göre problem çözme becerisi tüm boyutlarıyla beraber anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edildi. Girişken olan öğrencilerin girişken olmayan öğrencilere göre daha fazla kaçınan, kendine güvenli ve planlı olduğu belirlendi. Araştırmacı olan öğrencilerin araştırmacı olmayan öğrencilere göre daha fazla düşünen ve kendine güvenli yaklaşımı benimsediği bulundu.

Kişilik özelliklerinden kendine güvenen özelliği olan öğrencilerin olmayan öğrencilere göre daha fazla düşünen, kaçınan, kendine güvenli ve planlı yaklaşımı sergilediği saptandı. Hoşgörülü özelliği olan öğrencilerin olmayan öğrencilere göre daha fazla düşünen, değerlendirici, kendine güvenli ve planlı olduğu tespit edildi. Sonuç olarak, kişilik özelliklerine göre; çekingen özelliğe sahip olmayanlar ile hızlı çözüm, girişken, araştırmacı, kendine güvenen ve hoşgörülü özelliğe sahip olanların problem çözme becerisi diğer gruplardan yüksek olduğu belirlendi.

Tablo 5*Problem Çözme Envanteri ve Alt Boyutları İle Kişilik Özelliklerin Karşılaştırılması (n:252)*

		n	Aceleci Yaklaşım Ort.±SS	Düşünen Yaklaşım Ort.±SS	Kaçıngan Yaklaşım Ort.±SS	Değerlendirici Yaklaşım Ort.±SS	Kendine Güvenli Yaklaşım Ort.±SS	Planlı Yaklaşım Ort.±SS	Toplam PÇE Ort.±SS
Sabırsız	Evet	108	29.69(8.60)	13.07(5.07)	11.00(4.98)	7.72(3.33)	16.25(6.37)	9.66(3.99)	87.39(23.17)
	Hayır	144	28.67(11.12)	12.80(5.39)	10.74(5.17)	7.86(3.76)	15.87(6.04)	10.29(4.44)	85.81(24.14)
	t		0.814	0.415	0.409	-0.310	0.581	-1.189	0.525
	p		0.416	0.678	0.683	0.757	0.631	0.235	0.600
Çabuk Sinirlenen	Evet	113	29.04(8.83)	13.36(4.88)	11.14(4.97)	7.86(3.55)	16.09(5.86)	10.50(4.30)	87.98(22.24)
	Hayır	139	29.17(11.08)	12.55(5.52)	10.61(5.18)	7.76(3.61)	15.99(6.44)	9.63(4.20)	85.27(24.83)
	t		-0.104	1.234	0.826	0.228	0.131	1.600	0.913
	p		0.917	0.218	0.409	0.820	0.896	0.111	0.362
Savunucu	Evet	71	28.31(9.25)	12.27(5.15)	10.76(5.53)	7.10(3.66)	15.17(6.50)	10.06(4.62)	83.66(23.73)
	Hayır	181	29.42(10.44)	13.17(5.28)	10.88(4.91)	8.08(3.51)	16.37(6.03)	10.01(4.12)	87.60(23.65)
	t		-0.826	-1.244	-0.164	-1.931	-1.347	0.081	-1.185
	p		0.410	0.216	0.870	0.056	0.181	0.936	0.238
Çekingen	Evet	74	30.20(8.66)	13.36(5.00)	11.83(4.94)	8.72(3.60)	17.38(5.88)	11.00(4.38)	92.50(21.48)
	Hayır	178	28.65(10.65)	12.73(5.35)	10.44(5.10)	7.42(3.50)	15.47(6.22)	9.61(4.15)	83.99(24.18)
	t		1.208	0.899	2.028	2.622	2.303	2.325	2.759
	p		0.229	0.370	0.044	0.010	0.023	0.022	0.007
Pasif	Evet	35	32.94(9.73)	13.51(5.43)	12.57(5.05)	7.91(3.28)	17.31(6.41)	11.17(4.25)	95.43(25.66)
	Hayır	217	28.49(10.06)	12.82(5.22)	10.91(5.04)	7.78(3.63)	15.82(6.13)	9.83(4.24)	85.05(23.10)
	t		2.502	0.705	2.173	0.216	1.282	1.727	2.251
	p		0.016	0.484	0.035	0.830	0.206	0.091	0.029
Sakin	Evet	109	28.09(8.91)	12.13(4.96)	10.77(5.18)	7.70(3.51)	15.67(6.07)	9.75(4.01)	84.11(22.01)
	Hayır	143	29.88(10.91)	13.52(5.40)	10.91(5.03)	7.88(3.63)	16.31(6.26)	10.22(4.44)	88.30(24.82)
	t		-1.433	-2.120	-0.406	-0.815	-0.815	-0.883	-1.416
	p		0.153	0.035	0.685	0.416	0.416	0.378	0.158
Bağımsız	Evet	93	28.62(9.76)	12.13(5.47)	11.30(5.54)	6.88(3.10)	14.97(6.20)	9.16(3.98)	83.06(23.67)
	Hayır	159	29.39(10.33)	13.38(5.07)	10.58(4.80)	8.34(3.73)	16.65(6.10)	10.52(4.34)	88.30(23.55)
	t		-0.588	-1.795	1.040	-3.337	-2.097	-2.530	-1.759
	p		0.557	0.074	0.300	0.001	0.037	0.012	0.080
Hızlı Çözüm	Evet	101	27.59(9.34)	11.73(5.42)	10.03(5.09)	6.95(3.61)	13.74(6.19)	8.67(4.11)	78.72(24.41)
	Hayır	151	30.12(10.50)	13.71(4.99)	11.40(5.02)	8.37(3.45)	17.56(5.69)	10.92(4.13)	91.68(21.78)
	t		-2.000	-2.927	-2.102	-3.118	-4.957	-4.247	-4.309
	p		0.047	0.004	0.037	0.002	0.000	0.000	0.000
Girişken	Evet	98	27.72(8.97)	12.23(5.45)	9.95(5.08)	7.43(3.67)	14.65(6.49)	9.26(4.12)	81.24(22.74)
	Hayır	154	29.99(10.71)	13.35(5.08)	11.42(5.02)	8.04(3.50)	16.91(5.82)	10.51(4.29)	89.82(23.76)
	t		-1.808	-1.626	-2.254	-1.310	-2.799	-2.315	-2.869
	p		0.072	0.106	0.025	0.192	0.006	0.022	0.005
Araştırmacı	Evet	101	28.10(9.53)	11.91(5.37)	10.19(5.01)	7.58(3.76)	14.80(6.59)	9.42(4.29)	82.00(25.03)
	Hayır	151	29.78(10.46)	13.59(5.07)	11.29(5.10)	7.95(3.45)	16.85(5.76)	10.42(4.20)	89.49(22.34)
	t		-1.320	-2.486	1.701	-0.776	-2.547	-1.844	-2.429
	p		0.188	0.014	0.090	0.439	0.012	0.067	0.016
Dürüst	Evet	170	28.63(8.98)	12.69(5.21)	10.69(4.39)	7.68(3.50)	15.84(6.08)	9.95(4.14)	85.48(22.81)
	Hayır	82	30.10(12.14)	13.38(5.32)	11.17(5.48)	8.06(3.73)	16.44(6.39)	10.17(4.51)	88.59(25.45)
	t		-0.974	-0.963	-0.670	-0.782	-0.714	-0.379	-0.939
	p		0.332	0.337	0.504	0.435	0.477	0.706	0.349
Kendine Güvenen	Evet	145	28.19(11.11)	12.18(5.16)	10.24(4.75)	7.55(3.54)	15.08(6.05)	9.33(3.95)	82.17(22.97)
	Hayır	107	30.35(8.46)	13.92(5.22)	11.67(5.42)	8.14(3.61)	17.32(6.14)	10.95(4.49)	92.35(22.51)
	t		-1.746	-2.622	-2.183	-1.289	-2.874	-2.980	-3.431
	p		0.082	0.009	0.030	0.199	0.004	0.003	0.001
Hoşgörülü	Evet	158	28.83(9.02)	12.20(4.81)	10.70(4.97)	7.31(3.14)	15.07(5.43)	9.35(3.73)	83.46(21.30)
	Hayır	94	29.57(11.75)	14.12(5.74)	11.10(5.29)	8.63(4.09)	17.65(7.00)	11.15(4.84)	91.57(26.60)
	t		-0.529	-2.716	-0.573	-2.871	-3.267	-3.311	-2.516
	p		0.598	0.007	0.560	0.004	0.001	0.001	0.013

Ort.±SS: Ortalama (Standart Sapma), t:Bağımsız Gruplarda t Testi, p<0.05

TARTIŞMA

Kamuya bağlı bir üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi amaçlanan bu çalışmada, problem çözme becerisi toplam puan ortalaması 86.49 olarak hesaplanarak öğrencilerin problem çözme becerisinin orta düzeyde olduğu bulundu. Türkiye’de problem çözme becerilerini konu alan birçok çalışma bulunmaktadır. Yöneticilerde, hekimlerde, hemşirelerde, ortaöğretimde okuyan öğrencilerde ve üniversite öğrencilerinde yapılan birçok çalışmayla karşılaştırılmıştır. Üniversitelerin sağlıkla ilgili bölümlerinde okuyan öğrencilerle yapılan çalışmalar incelendiğinde; sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerisi 86.43 (Özyazıcıoğlu ve ark., 2009), 88.28 (Durmaz ve ark., 2007) ve 87.97 (Liman ve Oral Paksoy, 2018), sağlık yönetimi öğrencisinin problem çözme becerisi 82.12 (Ulusoy ve ark., 2014), hemşirelik öğrencisinin problem çözme becerisi 89.9 (Tezel ve ark., 2009) olarak belirlenmiş ve orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada öğrencilerinin almış oldukları problem çözme puanının literatürdeki çalışmalarla karşılaştırıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Genel anlamda öğrencilerin problem çözme becerisi orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuçlarda dikkat çekici başka bir nokta yıllar boyunca öğrencilerin problem çözme becerisinin gelişme göstermediği ve orta düzeyde devam ettiğidir. Bu durum öğrencilere problem çözme becerileri kazandırma konusundaki uygulamaların incelenmesi gerektiğini düşündürülebilir.

Öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile ölçek ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığı saptandı. Cinsiyetin problem çözme becerisi üzerinde etkili olmadığı çalışmalara rastlandı (Çam ve Tümkaya, 2006; DüNDAR, 2009; Elkin ve Karadağlı, 2015; Liman ve Oral Paksoy, 2018; Ulusoy ve ark., 2014; Yılmaz ve ark., 2009; Yüksel ve ark., 2020). Cinsiyet faktörünün problem çözme becerisi üzerinde değerlendirilmeyen çalışmalarda da karşılaşıldı (Durmaz ve ark., 2007; Özyazıcıoğlu ve ark., 2009; Tezel ve ark., 2009). Ancak cinsiyet faktörünün problem çözme üzerinde etkili olduğu bir çalışmayla karşılaşılmadı. Genel olarak literatür değerlendirildiğinde, üniversitede öğrenim gören sağlık öğrencilerinin cinsiyet faktörünün problem çözme üzerindeki etkisinin olmadığı söylenebilir. Problem çözme becerisinin her cinsiyette olabileceği düşünülebilir.

Bu çalışmada öğrencilerin lise türü özellikleri ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamadı. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda mezun olunan lisenin problem çözme üzerinde etkisinin olmadığı belirtilmiştir (Elkin ve Karadağlı, 2015; Yılmaz ve ark., 2009). Bu sonuçlara göre mezun olunan lise türünün problem çözme becerisi üzerinde bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Lise eğitimi, mezunların kazanmaları istenen yetkinliklere göre eğitim öğretim müfredatı olan okullardır. Problem çözme becerisi ile lise türü arasında anlamlı farklılığın olmamasının nedeni problem çözme becerisinin müfredat farklılığı gözetmeden lise öğrenimi sonucunda edinilmesi gereken temel yeterliliklerden biri olması gerektiği olabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 21 yaş üstü olanların 20 ve altı yaşa sahip olan öğrencilere göre daha fazla kaçınan yaklaşımı olduğu saptandı. Liman ve Oral Paksoy (2018) tarafından yapılan çalışmada yaş ile problem çözme arasında bir anlamlılık olmadığı bulundu. Sağlık yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan bir diğer çalışmada da 22 yaş üzeri yaşa sahip olan öğrencilerin problem çözme becerisi 21 ve altı yaşa sahip öğrencilerden yüksek olduğu saptandı (Yılmaz ve ark., 2009). 18-25 yaş aralığı “beliren yetişkinlik” dönemi olarak daha fazla özerkliğin ve sorumluluğun deneyimlendiği bu nedenle de çeşitli değişimlerin yaşandığı bir dönem olarak ifade edilmektedir (Eroğlu ve Gündoğdu, 2021). Bu çalışmada 21 yaş üstü olanlarda daha fazla kaçınan yaklaşımın bulunmasının nedeni yaş dönemine bağlı olarak yaşadıkları değişimler olabilir. Ayrıca 22 yaş ve üzeri olanlarda problem çözme becerisinin daha yüksek olması da öğrencilerin yaş ilerledikçe problemleri tanıma ve çözme konusunda deneyim kazandıkları olarak yorumlanabilir.

Öğrencilerin çoğu (% 67,1) çekirdek aileye sahip olduğu, problem çözme becerileri açısından geniş aileye sahip öğrencilerle arasında bir fark olmadığı bulundu. Benzer şekilde aile tipinin problem çözme becerisi üzerinde etkisinin olmadığı çalışmalarla karşılaştırıldı (Durmaz ve ark., 2007; Elkin ve Karadağlı, 2015; Tezel ve ark., 2009; Ulusoy ve ark., 2014; Yılmaz ve ark., 2009). Bu çalışmada öğrenciler anne babalarının tutumlarının çoğunlukla demokratik ilgili olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla beraber problem çözme beceri algısı da en yüksek bu gruptadır. Anne baba tutumları ile ilgili çeşitli sınıflamalar yapılmakta en yaygın olarak açıklayıcı-otoriter, otoriter, ilgisiz-kayıtsız ve izin verici olarak dört çeşit anne baba tutumu olduğu ifade edilmektedir (Aslan ve Kabasakal, 2013). Aslan ve Kabasakal'ın çalışmasında (2013) tanımlanan anne baba tutumları ile problem çözme becerisi arasındaki bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Başka bir çalışmada demokratik tutuma sahip anne babaların çocuklarında özellikle psikososyal problemlerin çözme becerisinin yüksek olduğu belirtilmiştir (Kayaalp ve Gündüz, 2018). Bu sonuç araştırmanın sonucuyla uyumludur. Demokratik anne baba tutumunun bağımsız bir kişiliğin gelişmesi için ortam hazırlayarak, fikirlerin önemsendiği ve problemlerin gelişim için bir fırsat olarak görüldüğü, çocuğun problemleri çözeceğine ve yeteneklerine güvendikleri bir ortam sağlanması olabilir.

Kasaba-köyde yaşayan öğrencilerin problem çözme envanteri alt boyutlarından değerlendirici yaklaşımı diğer tüm sosyal çevrede yaşayanlardan (büyükşehir, il, ilçe) düşük olduğu belirlendi. Ayrıca kasaba-köyde yaşayanlar büyükşehirde yaşayanlara göre problem çözme ve kendine güvenli yaklaşımı anlamlı olarak düşük bulundu. Problem çözme becerisinin araştırıldığı bir çalışmada, yerleşim yeri ile problem çözme becerisi arasında anlamlı fark bulunmadığı ancak yaşanan çevrenin genişledikçe problem çözme beceri puanının arttığı saptanmıştır (Özyazıcıoğlu ve ark., 2009). Elkin ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında ise çocukluğunu geçirdiği yerleşim yerinin problem çözme becerisi üzerinde bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Aynı şekilde başka çalışmalarda da yaşanan yer değişkeninin problem çözme üzerinde etkisi olmadığı bulunmuştur (Liman ve Oral Paksoy, 2018; Tezel ve ark., 2009; Ulusoy ve ark., 2014; Yılmaz ve ark., 2009; Yüksel ve ark., 2020). Diğer çalışmalarda ise yaşanan yer değişkeni yerine kiminle yaşadığı (aile, arkadaş, akraba), ya da nerede yaşadığı (ev, yurt, pansiyon) gibi değişkenlerin çalışıldığı görülmüştür. Bu araştırma sonucuna benzer sonuç çıkan bir araştırmayla karşılaşamadı. Bu çalışmanın sonucunda kasaba ve köyde yaşayanların problem çözme becerilerinin diğer yerlerde yaşayanlara göre daha düşük bulunmasının nedeni bu yerlerde yaşayanların nibeten daha az uyarana karşılaşması ve çözülmesi gereken problemleri deneyimleme oranlarının daha az olması olabilir. Az deneyimlemenin problem çözme becerilerinin daha az gelişmesinin nedeni olduğu düşünülebilir.

Etkili problem çözme sürecinde kişilik özelliklerinin de önemi olduğu ve bağımsız, yaratıcı düşünceye sahip olan, yüksek özgüvenli, sosyal yönü güçlü ve belirsizlikleri yönetebilen bireylerin problem çözme becerilerinin yüksek olduğu belirtilmektedir (Güneri Yöyen ve ark., 2017). Bu araştırmada kişilik özelliklerinden sabırsız, çabuk sınırlanan, savunucu ve dürüst değişkenleri ile problem çözme becerileri arasında anlamlılık saptanmadı. Diğer kişilik özelliklerinden çekingen ve pasif özelliği olmayan öğrencilerin problem çözme becerisi, çekingen ve pasif özelliği olan öğrencilerden anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edildi. Sakin, bağımsız, hızlı çözümcü, girişken, araştırmacı, kendine güvenen ve hoşgörü özelliği olan öğrencilerin problem çözme becerisi olmayandan yüksek olduğu saptandı. Problem çözme becerisi çok boyutlu bir kavram olduğu ve kişilik özelliklerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla problem çözme becerisi kişilik özelliğine göre farklılıklar gösterebilir. Ulu'ya göre enerjik, iletişim becerileri yüksek, iyimser, girişimci ve arkadaş canlısı özelliklere sahip bireylere dışadönük, bu özelliklerin tersi olan sakin, çekingen, pasif, yalnızlığı seven, asosyal kişilere de içedönük olarak tanımlanmaktadır (Ulu, 2016). Dışadönük kişilik özelliğine sahip olan öğrencilerin problem çözme becerisinin içedönük kişilik özelliğine sahip öğrencilere göre yüksek olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın bu özelliği ile literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

SONUÇ

Araştırmaya katılan sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerileri orta düzeydedir. Öğrencilerin problem çözme becerileri yaş ve yetiştiği sosyal çevre değişkenlerinden etkilenmektedir. Ayrıca, kişilik özelliklerine göre; kendilerini çekingen ve pasif özelliğe sahip olmayan ile sakin, bağımsız, hızlı çözüm, girişken, araştırmacı, kendine güvenen ve hoşgörülü kişilik özelliklerini sahip olduklarını belirtenlerin problem çözme becerilerinin diğer gruplardan yüksek olduğu belirlendi.

Bu sonuçlar değerlendirildiğinde; Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu ders müfredatlarının Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi doğrultusunda; öğrencilere problem çözme beceri yeterliliğini kazandırmak amacıyla geliştirilmeleri, konu ile ilgili mezuniyet sonrası ve ömür boyu öğrenmeyi kapsayacak şekilde kişilik özelliklerine uygun, bireysel farklılıkların gözetildiği ve karşılaşılabilecekleri mesleki problemlere yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi önerilir.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırma COVID-19 pandemisi sırasında gerçekleştirildiğinden alınan tedbirler daha fazla katılımcıya ulaşmak açısından bir sınırlılık oluşturmuştur. Bu çalışma bir il merkezindeki devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda belirli bir zaman diliminde öğrenim gören öğrencilerle gerçekleştirilen kesitsel bir çalışmadır. Bu nedenle sonuçlar bütün öğrencilere genellenemez.

Teşekkür

Yazarlar zaman ayırıp araştırmaya katıldıkları için öğrencilere teşekkür ederler.

Etik Onay

Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Olmayan Araştırmalar etik kurulundan 14.02.2019 tarihli ve 68 numaralı etik onay alındı. Ayrıca okul müdürlüğünden 21.02.2020 tarih ve 23445 numaralı kurum araştırma izni, katılımcılardan bilgilendirilmiş onam ve Problem Çözme Envanteri kullanım izni alındı. Çalışma süresince Helsinki Bildirgesi Prensiplerine uygun hareket edildi.

Çıkar çatışması

Yazarlar arasında gerçek veya olası bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek

Araştırma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Yazar Katkıları

Tasarım: N.U., S.Ç., Veri Toplama veya veri girişi yapma: N.U., S.Ç., Analiz ve yorum: N.U., S.Ç., Literatür tarama: N.U., S.Ç., Yazma: N.U., S.Ç.

REFERANSLAR

- Arslan, G., & Kabasakal, Z. (2013). Ergenlerin Problem çözme ve ana- baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(6), 33-42. <https://www.researchgate.net/publication/289541023>
- Ay, F., Polat, Ş., & Kashımı, T. (2019). Relationship between the problem-solving skills and empathy skills of operating room nurses. *The Journal of Nursing Research*, 28(2), <https://124.im/R6bBN>

- Cengiz, B., Çal, A., Açıl, D., Bahar, Z., & Beşer, A. (2019). Sağlık bilimlerinde eğitim alan doktora öğrencilerinin problem çözme becerileri. *ACU Sağlık Bil Dergisi*, 10(4), 696-701. <https://doi.org/10.31067/0.2018.77>
- Çam, S., & Tümyaka, S. (2006). Üniversite öğrencilerinde kişilerarası problem çözme. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 119-132. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50296>
- Çerçi, S., Uyrdağ, N., & Reyhanoğlu, N. (2022). Sorumlu hemşirelerin sorun çözme ve klinik karar verme becerilerinin bazı değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 9(3), 427-437. <https://doi.org/10.54304/SHYD.2022.53254>
- Demir, Ü. (2022). Üniversite öğrencilerinin problem çözme ve algoritmik düşünme beceri düzeylerinin incelenmesi: Çanakkale Teknik Bilimler MYO Örneği. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(4), 1607-1620. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2022..-781021>
- Durmaz, Ş., Kaçar, Z., Can, S., Koca, R., Yeşilova, D., & Tortumluoğlu, G. (2007). Çanakkale sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerileri (PÇB) ve etkileyen bazı faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(4), 63-71. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29384>
- Dündar, S. (2009). Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 139-150. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/211084>
- Elkin, N., & Karadağlı, F. (2015). Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniv. Sağlık Bili. Dergisi*, 1(1), 11-18. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/207459>
- Eroğlu, M., Gündoğdu, M. (2021). Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin kişilik özelliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 278-293. <https://doi.org/10.38015/sbyy.946518>
- Eskin, M. (2022). Sorun çözme terapisi (5. Baskı). HYB Basım Yayın. Ankara, Türkiye.
- Gomez, J. G. (2007). What do we know about creativity? *Journal of Effective Teaching*, 7(1), 31-43. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1055657.pdf>
- Güneri Yöyen, E., Azaklı, A., Üner R., Demirci, O. O., & Merdan E. (2017). Ergenlerin kişilik özelliklerinin problem çözme becerisi üzerine etkisi. *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*, 1(1), 75-93. <https://www.researchgate.net/publication/316103278>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013) *Multivariate data analysis*, (7th Edition): Pearson Education Limited.
- Heppner, P. P. (1988). *Problem solving inventory (PSI): Research Manual*, Palo Alto, CA. Consulting Psychologists Press.
- ISTE, International Society for Technology in Education. (2016) *ISTE standards for students*. <https://www.iste.org/standards/iste-standards-for-students> Erişim Tarihi: 22.06.2023.
- Kaya, R. R., Ertemur, A. G., & Kaya, E. (2019) Sağlık yönetimi öğrencilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi. *Conference: 15th International Conference On Knowledge, Economy & Management Proceedingsat: Rabat/Morocco*.
- Kayaalp, İ., & Gündüz, B. (2018). Ergenlerin anne baba tutumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkide benlik saygısının aracı rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 514-536. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/555245>
- Kim, K. S., & Choi, J. H. (2014) The relationship between problem solving ability, professional self concept, and critical thinking disposition of nursing students. *International Journal of Bio-Science and Bio-Technology*, 6(5), 131-142. <http://dx.doi.org/10.14257/ijbsbt.2014.6.5.13>
- Koç, Z., Koyuncu, S., & Sağlam, Z. (2015) The level of problem-solving skills of health college nursing and midwifery students and affecting factors. *HEAD*, 12, 41-50. <https://124.im/xliakjg>

- Korkmaz, S., Kazgan, A., Çekiç, S., Sağmak Tatar, A., Balcı, H. N., & Atmaca, M. (2020) The anxiety levels, quality of sleep and life and problem-solving skills in healthcare workers employed in COVID-19 services. *Journal of Clinical Neuroscience*, 80, 131–136. <https://doi.org/10.1016/j.jocn.2020.07.0730>
- Liman, B., & Oral Paksoy, S. A. (2018) Sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinin empatik ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *KUSAD* 1(1), 99-107. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/608086>
- Özyazıcıoğlu, N., Aydınöğlu, N., & Aytekin, G. (2009) Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin empatik ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(3), 46-53. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29473>
- Şahin, N., Şahin, N. H., Heppner, P. P. (1993) The psychometric properties of the Problem Solving Inventory. *Cognitive Therapy and Research* 17(4), 379-396. <https://doi.org/10.1007/BF01177661>
- TDK, Türk Dil Kurumu Sözlükleri <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim tarihi: 22.06.2023.
- Tezel, A., Arslan, S., Topal, M., Aydoğan, Ö., Koç, Ç., & Şenlik, M. (2009) Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(4), 1-10. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29479>
- Ulu, M. (2016) Kişilik ve şiddet üzerine psikolojik bir araştırma. *Bilimhane*, 32(3), 57-87. <http://dx.doi.org/10.21646/bilimname.2016.12>
- Ulusoy, H., Tosun, N., & Aydın, J.C. (2014) Sağlık yönetimi öğrencilerinin problem çözme becerileri. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(1), 1-8. <https://www.acarindex.com/pdfler/acarindex-ea8efb5e-8b63.pdf>
- Yalçın, S. (2018) 21. Yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51(1), 183-201. <https://doi.org/10.30964/auebfd.405860>
- Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S. (2004) SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, E., Karaca, F., & Yılmaz, E. (2009) Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(1), 38-48. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29446>
- YÖK, Yüksek Öğrenim Kurumu, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Temel Alan Yeterlilikleri. Erişim: <https://124.im/K81> Erişim tarihi: 3.11.2023.
- Yüksel, A., Arıbaş, A. N., & Bahadır Yılmaz, E. (2020) Eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki: sağlık hizmetleri öğrencileri örneği. *TJSS*, 4(7), 160-174 <https://doi.org/10.30520/tjsosci.673816>.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Problem-solving skills are considered fundamental attributes in today's society, and students are expected to possess these skills to facilitate active learning. This necessity is particularly crucial for students enrolled in vocational high school of health services, as they are preparing for roles in the health services sector where effective problem-solving is imperative. This study aims to investigate potential variations among students in the vocational high school of health services based on their levels of problem-solving skills, as well as considering certain demographic and personality traits.

Method: This descriptive study was conducted with students enrolled at a public university's vocational school of health services between March and June 2019. Data were collected using an introductory information form and the 'Problem Çözme Envanteri (PÇE).' Ethical committee permission, institutional research approval, informed consent from the students, and permission to use the scale were obtained before commencing the study. The Statistical Package for Social Sciences (SPSS) program (version 22) was employed to analyze the data.

Findings: In the analysis, the majority of participants were over the age of 21 (60.7%), female (69.4%), graduates of Anatolian high school (39.3%), from a nuclear family (67.1%), with a family characterized by democratic interests (42.9%) and grew up in an urban setting (46.0%). It was determined that the students predominantly exhibited honest, self-confident, and tolerant personality traits. The students' Problem Çözme Envanteri (PÇE) total score average was 86.49, with the highest average in the hasty approach dimension (29.11) and the lowest average in the evaluative approach dimension (7.80), one of the sub-dimensions. A significant difference was found between the age characteristics of the students participating in the study and the avoidant approach. Additionally, a statistically significant difference was identified between the social environment in which the students grew up and the PÇE sub-dimension and total score averages. Furthermore, a statistically significant difference was observed between the personality traits of shyness, passivity, calmness, independence, quick problem-solving, research-oriented mindset, self-confidence, and tolerance, and the PÇE and its sub-dimensions among the participating students in the study.

Discussions: In this study, which aims to assess the problem-solving skills of students enrolled in a vocational school of health services at a state university, it was found that the problem-solving skills of the students were moderate. Similar findings have been reported in numerous studies (Durmaz et al., 2007; Liman & Oral Paksoy, 2018; Özyazıcıoğlu et al., 2009; Tezel et al., 2009; Ulusoy et al., 2014). Notably, participants in this study exhibited a more avoidant approach if they were aged 20 and under compared to those over the age of 21. Contrastingly, a study revealed that students above the age of 22 demonstrated higher problem-solving abilities than both younger and older counterparts (Yılmaz et al., 2009). Furthermore, the study identified that students residing in towns and villages displayed lower approaches to evaluating the sub-dimensions of the problem-solving inventory compared to students in other social environments (metropolitan, province, district). While another study found no significant difference between settlement type and problem-solving skills, it did note an increase in problem-solving scores with an expanded living environment (Özyazıcıoğlu et al., 2009). Additionally, the research unveiled that student with shy and passive personality traits exhibited significantly higher problem-solving skills than their counterparts. On the other hand, students characterized as calm, independent, quick to solve, enterprising, research-oriented, self-confident, and tolerant demonstrated higher problem-solving skills than those without these traits. Another study supports these findings, emphasizing the impact of personality traits on problem-solving, stating that individuals capable of solving problems easily tend to have more motivation, expect greater success, exhibit fewer avoidant characteristics, and display increased persistence (Heppner et al., 1983).

Conclusions: Our study revealed that the problem-solving skills of health services vocational school students were moderate. It became evident that these skills were influenced by variables such as age and social environment. Moreover, with respect to personality traits, it was observed that individuals lacking shy and passive characteristics, and those possessing traits like being calm, independent, quick to find solutions, sociable, investigative, self-confident, and tolerant, exhibited higher problem-solving skills compared to other groups. To enhance the problem-solving skills of students, we propose organizing educational programs tailored to their personality traits. Additionally, we recommend conducting comparative studies exploring variables such as problem-solving, decision-making, coping with stress, critical thinking, empathic approach, anxiety, and depression. These efforts would contribute to a more comprehensive understanding of the factors influencing problem-solving abilities and could inform targeted interventions for skill development among students in health services vocational schools.